

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Tilråding til Miljødirektoratet om vern av to skogområder i Oslo og Viken

Mars 2020

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Hjemmelsgrunnlag	4
3. Saksbehandling.....	6
4. Viktige endringer under behandling av verneplanen.....	7
5. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.....	7
6. Høring.....	8
7. De enkelte verneforslagene.....	9
7.1. Ultvedttjern i Ringerike kommune.....	9
7.2. Trillemarka-Rollagsfjell utvidelse i Sigdal kommune.....	14
8. Litteratur.....	16
9. Vedlegg.....	16

1. Innledning

Fylkesmannen i Oslo og Viken legger med dette frem forslag om utvidelse av to eksisterende naturreservater i Oslo og Viken. Områdene foreslås vernet med hjemmel i lov av 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 37.

Verneforslagene omfatter et totalareal på 1 436 dekar nytt verneareal.

Områdene som foreslås vernet er:

Navn	Kommune	Areal (ca. dekar)	Eier	Antall berørte skog - eiendommer	Verne-verdi
Ultvedttjern utvidelse	Ringerike	293 (utv.)	Privat	3	***
Trillemarka-Rollagsfjell utvidelse	Sigdal	1 143 (utv.)	Privat	1	***

Områdene har kommet frem gjennom ordningen med frivillig vern av skog, der skogeier selv tilbyr areal for vern. Områdene har vært kartlagt, og de naturfaglige rapportene viser at det er store naturverdier i begge verneforslagene, og de kvalifiserer for vern som naturreservat etter naturmangfoldloven.

Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 25 (2002-2003) sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. Meldingen trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for skogvernet. Det ble blant annet lagt til grunn at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene i NINA rapport 54/2002 «*Evaluering av skogvernet i Norge*». I meldingen ble frivillig vern trukket frem som en viktig strategi for det framtidige skogvernet i Norge. I St.meld. nr. 14 (2015-2016) *Natur for livet* sier Regjeringen at den vil videreføre det langsiktige arbeidet med skogvern og øke det frivillige skogvernet. Det ble vedtatt et mål om vern av 10 % av skogarealet i Norge. Så langt er ca. 4,6 % av all skog i Norge vernet.

Skogvernet i Norge har blitt evaluert i flere runder, sist gang i 2016 (Framstad m.fl. 2017). Verneforslagene svarer på flere av prioriteringene som er påpekt for skogvernet, både nasjonalt og regionalt. De har betydelige forekomster av gammel barskog med regional eller høyere verdi. Ultvedttjern inneholder den prioriterte skogtypen kalkfuruskog, og her finnes i tillegg en rekke rødlista arter og naturtyper. Storområder på over 10 km² er prioritert, og utvidelsen av eksisterende Trillemarka-Rollagsfjell er et slikt storområde.

Andre interesser

Det har vært drevet skogbruk/plukkhogst i verneforslagene fra gammelt av, men det meste av de foreslåtte arealene er lite preget av skogbruk sammenlignet med omkringliggende skog. Jakt og andre former for friluftsliv er viktige interesser. Friluftsliv er en viktig interesse. Ultvedttjern ligger relativt nær boligbebyggelse, og det er flere hytteområder nær

En del av det vestlige delområdet i utvidelsen av Trillemarka-Rollagsfjell er i kommuneplanen avsatt til fritidsbebyggelse, men det er ikke vedtatt noen reguleringsplan for dette arealet. Ellers er alt areal i verneforslagene er LNF(R)-områder i kommunenes arealplaner.

2. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov av 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33-51. I naturmangfoldloven er det hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat er den strengeste verneformen, og denne blir normalt brukt ved vern av skog.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i Statsråd etter naturmangfoldloven § 37, som lyder slik:

Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det samtidig med vernevedtaket legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til områdets skjøtsel.

Etter Fylkesmannens vurdering tilfredsstillende verneforslagene flere av kravene i naturmangfoldloven § 37. Det vises for øvrig til de enkelte verneforslagene og formålene med disse.

Vurdering etter naturmangfoldloven kapittel II

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal de miljørettslige prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om naturverdiene i områdene bygger på registreringer og kartlegginger som er utført, innhentet og vurdert av biologer i forbindelse med verneplanprosessen og tidligere. Områdene vurderes tilstrekkelig beskrevet og verdivurdert. Basert på dette kunnskapsgrunnlaget har samtlige av områdene naturverdier som kvalifiserer for vern som naturreservat etter naturmangfoldloven.

Foreslåtte verneforskrifter setter restriksjoner for bruk som vil kunne få særlig negative konsekvenser for verneverdier og verneformål. Dette vil gi områdene økt beskyttelse. Vernebestemmelsene er til hinder for at det kan gjennomføres hogst og andre vesentlige inngrep. Samtidig åpner forskriftene for videreføring av enkelte aktiviteter som friluftsliv, jakt, fiske, sanking av bær og matsopp med mer. Slike aktiviteter er normalt tillatt i skogreservater og vil ut fra dagens kunnskap ha liten eller ingen innvirkning på verneverdiene. Vern av områdene er ansett som den beste måten å beskytte det tilhørende naturmangfoldet på, og forventes å bidra til en positiv utvikling av artene og naturtypene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Fylkesmannen mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap om effekten verneforslaget vil ha for naturmangfoldet, og kravet om kunnskapsgrunnlaget i § 8 anses oppfylt. Førvar-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 tillegges derfor mindre vekt. Verneforskriftene skal i seg selv medvirke til at den samlede belastningen blir redusert. På denne måten vil vernetiltaket ha en positiv virkning på økosystemene, jf. § 10. Siden vernetiltaket etter Fylkesmannens vurdering ikke vil skade naturmangfoldet, kommer ikke naturmangfoldloven § 11 til anvendelse. Fylkesmannen kan på samme måte heller ikke se at naturmangfoldloven § 12 har relevans i forbindelse med verneplanen.

3. Saksbehandling

Områdene i denne tilrådingen har vært på høring gjennom ulike verneplaner og til ulike tidspunkt. Det har blitt sendt oppstartsmeldingen med brev til grunneiere og aktuelle lokale og regionale etater og organisasjoner, og oppstarten er også kunngjort i aviser og på Fylkesmannens hjemmeside. Verneforslag ble også sendt på høring til ulike tidspunkt. Høringsuttalelsene er oppsummert og kommentert under hvert enkelt område og vedlagt. På bakgrunn av høringsdokumentet og innkomne uttalelser sender Fylkesmannen nå sin tilråding om vern til Miljødirektoratet. Direktoratet vil så vurdere forslaget og sende sin tilråding til Klima- og miljødepartementet, som deretter forbereder saken og legger forslag om vernevedtak fram for Kongen i statsråd. Etter vedtak ved kongelig resolusjon vil erstatningen til skogeierne bli utbetalt i tråd med avtalene. Fylkesmannen vil bekjentgjøre vedtaket og sørge for at naturreservatene blir merket og skiltet. Grensemerkingen blir normalt utført av jordskifteretten. Statens naturoppsyn har ansvaret for annen skilting.

Erstatningsforhandlingene er avsluttet og det er inngått / er i ferd med å inngås avtale med grunneierne.

Områdene som tilrås vernet har for øvrig fulgt rutiner og krav for saksbehandling av vernesaker som er beskrevet i høringsdokumentet med noen tilpasninger. Detaljer rundt behandlingen av de enkelte områdene følger i kapittelet under. Tidspunkt for ulike stadier i verneprosessen for de ulike områdene oppsummeres i en tabell til slutt.

Bakgrunn og saksgang for de enkelte verneforslagene

Utvidelse av Ultvedttjern naturreservat, Ringerike kommune, Viken

Privat eid. Naturfaglig rapport forelå 1. mai 2017. Oppstartsmelding og høring av verneforslag i 2018.

Utvidelse av Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat, Sigdal kommune, Viken

Privat eid. Naturfaglig rapport forelå 1. mai 2019. Verneforslaget ble sendt på høring 20. desember 2019.

Tabellen under gir en oversikt over saksbehandlingen til hvert enkelt område.

Område	Eier	Tilbud om frivillig vern	Oppstart	Høring	Forhandlinger avsluttet
Ultvedttjern	Privat	2016	19.3.2018	16.5.2018	Avsluttet
Trillemarka-Rollagsfjell	Privat	2019	18.3.2019	20.12.2019	Avsluttet

4. Viktige endringer under behandling av verneplanen

Navneendring

Området Ultvedttjern var ved høringen kalt Ultvet.

Grenseendringer

Verneforslaget for Ultvedttjern omfattet ved høring en utvidelse av reservatet samt forslag om omgjøring av Ultvedt landskapsvernområde til naturreservat. Forhandlingene med grunneierne i dagens landskapsvernområde pågår ennå, og de ønsker at tilråding for dette arealet avvantes inntil det er inngått avtale. Siden prosessen allerede har pågått lenge, velger Fylkesmannen å sende tilråding for den delen av verneforslaget der det er inngått avtale med grunneier.

Se for øvrig nærmere omtale og vurdering under hver enkelt områdebeskrivelse i kapittel 8.

Endring av verneforskrifter

Det er gjort flere endringer i verneforskriftene for Ultvedttjern etter høringen for å ivareta hensynet til, og tilpasse bestemmelsene til ulike brukerinteresser og tekniske inngrep. Det vises for øvrig til vurderinger og beskrivelse av endringer under beskrivelsen av hvert enkelt område.

5. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndigheten i verneområdet. Fylkesmannen er forvaltningsmyndighet for de fleste verneområder, men myndigheten er i noen tilfeller delegert til kommunen. Ingen av de berørte kommunene har takket ja til tilbud om å overta forvaltningsansvar for naturreservat i egen kommune. Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat har egen verneområdeforvalter og eget forvaltningsstyre, og utvidelsen vil bli lagt under dagens verneområdeforvaltning. For de andre områdene vil Fylkesmannen være vernemyndighet.

I skogreservater er det normalt et ønske om at den naturlige dynamikken bestemmer utviklingen i reservatene, og oftest vil behovet for skjøtsel og forvaltningsplan være begrenset. I kalkskog kan det imidlertid være et større behov for skjøtsel, og i Ultvedttjern naturreservat har Fylkesmannen vurdert at det er stort behov for en skjøtels- og forvaltningsplan. Arbeidet med en slik plan er igangsatt. Det pågår noe skjøtsel i det eksisterende Ultvedttjern naturreservat, og det vurderes til å være et relativt stort behov for skjøtselstiltak også i utvidelsesarealet. Ved behov vil det bli søkt

om midler fra Miljødirektoratet på vanlig måte. For Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat foreligger det en godkjent forvaltningsplan, og denne må på sikt utvides til å omfatte også det nye arealet. Her vurderes det til å være begrenset behov for økologisk skjøtsel.

I forskriftene åpnes det for å gi dispensasjon for enkelte tiltak. Slike saker behandles fortløpende av forvaltningsmyndigheten. Fylkesmannen mener det er viktig å informere brukere av områdene om vernet, hvilke verdier som finnes og om vernebestemmelsene. Det bør derfor utarbeides informasjonsplakater eller annen informasjon om reservatene. Særlig viktig er dette i Ultvedtjern der det er en del friluftsliv og samtidig store og sårbare verneverdier.

6. Høring

Høringsbrev ble sendt til alle berørte grunneiere og en rekke lokale, regionale og sentrale høringsinstanser.

Lokale og regionale høringsinstanser som har hatt verneforslagene til uttalelse:

Buskerud Bonde- og Småbrukarlag v/ Kjetil Jørstad, Buskerud Bondelag, Buskerud botaniske forening, Buskerud fylkeskommune, Buskerud Natur og Ungdom, Buskerud Orienteringskrets, Buskerud Sau og Geit, Buskerud Skikrets, Forum for natur og friluftsliv – Buskerud, Fossekallen IL v/ Tom Bondehagen, Fossen Utvikling v/ Bjørn Leifsen, Glitre Energi Nett AS, Hallingdal kraftnett AS, Helgelandsmoen Næringspark AS, Midtkraft, Midtkraft Nett, Naturvernforbundet i Buskerud v/ Per Øystein Klunderud, NOF Buskerud, Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud, Norgesnett AS, Ringerike kommune, Ringeriks-kraft nett AS, Ringerike o-lag v/Kristian Kihle, Skagerak energi AS, Statens Vegvesen Region Sør, Telenor Servicesenter for nettutbygging, Viken Skog

Sentrale høringsinstanser som har hatt verneforslagene til uttalelse:

Arbeids- og sosialdepartementet, Avinor AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Jernbanedirektoratet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KS, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Fjellstyresamband, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges skogeierforbund, Norges Televisjon, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Bergindustri, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Industri, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for Terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, Norskog, NTNU, Fakultetet for

naturvitenskap og teknologi, NTNU, Ringve botaniske have, NTNU, Vitenskapsmuseet, Oljedirektoratet, OVF v/ Fredrik Lindemann, Riksantikvaren, SABIMA, Statens Kartverk, Statens landbruksforvaltning, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog SF, Stedsnavnstjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Universitetet i Oslo, Institutt for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Naturhistorisk museum og botanisk hage, Universitetet i Tromsø, Vegdirektoratet, WWF-Norge

Verneforslagene i denne tilrådingen har vært på høring gjennom ulike verneplaner, men er av ulike grunner trukket ut av disse planene. I dette dokumentet gjengis kun uttalelser som direkte omhandler de aktuelle verneforslagene. Merknadene er oppsummert og kommentert under områdebeskrivelsen for det enkelte område, og alle høringsuttalelsene er vedlagt.

7. De enkelte verneforslagene

7.1. Ultvedttjern i Ringerike kommune

Kommuner: Ringerike

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Verneverdi: Nasjonalt verdifullt

Areal: 293 dekar (utvidelsen)

Berørte eiendommer: 31/13

De eksisterende verneområdene Ultvedttjern naturreservat og Ultvedt landskapsvernområde ligger nord for Steinsfjorden, i Ringerike kommune. Høringsforslaget omfatter omgjøring av landskapsvernområdet til naturreservat, samt vern av nytt areal vest for dette. For arealene i dagens landskapsvernområde pågår forhandlingene fortsatt, og det arealet er ikke med i denne tilrådingen. Skogeier av areal utenfor landskapsvernområdet ønsker en avklaring sitt areal, og Fylkesmannen støtter dette og sender nå tilråding for denne delen av høringsforslaget. Utvidelsen henger ikke fysisk sammen med eksisterende naturreservat, de to delene er adskilt av en cirka 150 meter sone i landskapsvernområdet. Fylkesmannen anbefaler likevel at det nye arealet vernes som en del av Ultvedttjern naturreservat. Dette vil bli et sammenhengende reservat dersom landskapsvernområdet blir omgjort til naturreservat.

Verneforslaget består av en bratt, vestvendt skrent og en markert nordøst til sørvestgående kalkås, samt Kvitmyra og kalksjøen Grunntjern. Fylkesmannen anbefaler at det eksisterende reservatnavnet Ultvedttjern naturreservat videreføres.

Verneforslag og særskilte verneverdier

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som inneholder truet, sjelden og sårbar natur i form av et kalkåslandskap. Området har særskilt naturvitenskapelig verdi og særskilt betydning for biologisk mangfold gjennom området naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Området har nasjonale verdier knyttet til lavlandsskog, rike skogtyper og viktige rødlistearter. Av prioriterte skogtyper er først og fremst kalkskog og rik sumpskog representert. Området vil i stor grad kunne bidra til oppfylling av viktige mangler i skogvernet. Hjemmelsgrunnlaget er naturmangfoldloven § 37.

Inngrepsstatus og andre interesser

En bilvei går inn i området fra vest og ender sør for Grunntjern. Videre finnes det flere traktorveier, og en av disse må benyttes for drift av bakenforliggende skog.

I NGU sine databaser er det ikke registrert mineralressurser eller grus- og pukkforekomster innenfor verneforslaget.

Planstatus

LNF-område i kommuneplanen.

Avgrensning

Det er ikke gjort endringer i avgrensningen fra høringsforslaget.

Hovedsynspunkter i høringen

Generelle uttalelser ved høringen: Forsvarsbygg, Statnett og Direktoratet for mineralforvaltning har ingen merknader til verneforslaget. Buskerud fylkeskommune støtter forslaget til frivillig vern, men mener vernebestemmelsene må tilpasses samfunns- og brukerinteresser ved at vernebestemmelsene ikke utformes mer begrensende enn det som er nødvendig for å opprettholde verneformålet. Hovedutvalget ber spesielt om at det gis adgang til å opprettholde og utvikle friluftslivsaktiviteter innenfor verneområdene. Norsk organisasjon for terrengsykling (NOTS) er positiv til at skog vernes og uttrykker at de er fornøyde med at sykling tillates på eksisterende stier i områdene. NOTS mener derfor det er viktig at alle eksisterende bærekraftige stier er inntegnet på vernekartene, jf. merknader til enkelte av områdene.

Språkrådet viser til stedsnavnstjenestens uttale til oppstartsmeldingen datert 28.3.2018 rundt valg av navn på området. I den uttalelsen har de ingen merknader til at navnet videreføres på det utvidete verneområdet, men tilrår skrivemåte Ultvettjern naturreservat i samsvar med tilrådd skrivemåte i sentralt stedsnavnsregister.

Fossekallen IL og Ringerike o-lag har hadde møte med Fylkesmannen 19. juni 2018 og utdypet sin uttale til oppstartsmeldingen. De viser til at området er brukt til orientering i årtier, og at det ikke er noe som tyder på at verneverdiene er redusert på grunn av orienteringsaktivitet. For o-idretten er det en stor utfordring at det i en rekke verneområder er et generelt og absolutt forbud mot organisert ferdsel og idrettsarrangement. Fossekallen IL og Ringerike o-lag håper på det sterkeste at verneplanprosessen ender opp slik at orienteringsaktivitet fortsatt kan foregå i området uten vesentlige hindringer eller omfattende og byråkratiske søknadsprosesser.

Grunneier har i forhandlingene kommet med flere innspill til forskriften. Flere av disse er tatt til følge. Han er opptatt av at flere av naturtypene i området trenger skjøtsel, og at området er viktig for bruk til friluftsliv. Videre bør skogsbilveien være åpen for motorisert ferdsel, og bilveien og traktorveien videre gjennom reservatet må kunne benyttes for drift av bakenforliggende skog. Velteplassen ved enden av skogsbilveien må kunne benyttes til opplag av tømmer.

Fylkesmannens vurdering

Navnet

Navnet Ultvedttjern naturreservat er godt innarbeidet gjennom de årene naturreservatet har eksistert. Selv om reservatet nå utvides til å omfatte også Grunntjern og større skogarealer, mener Fylkesmannen at navnet bør videreføres. Vi anbefaler også at skrivemåten videreføres, Ultvedttjern med d.

Skjøtsel: *Fylkesmannen er enig i at det er behov for en skjøtelsesplan og forvaltningsplan for dette verneområdet på grunn av de store naturverdiene som til dels er skjøtelsesbetingede. Derfor foreslår vi at § 10 i verneforskriften sier at det skal utarbeides forvaltningsplan. En slik plan må bygge på vedtatt forskrift, og deler av arbeidet må derfor bli gjort etter vernevedtak. Foreløpig har vi fått utarbeidet et skjøtelsesnotat (NINA 05.02.18), og NINA jobber nå med en konkret skjøtelsesplan. Flere av tiltakene vil ha høy prioritet når Fylkesmannen søker om midler til skjøtsel. Dette gjelder særlig videreføring av skjøtsel av myrflangre ved Ultvedttjern som har pågått i flere år, samt oppstart av tilsvarende skjøtsel av myrflangre ved Grunntjern. Det er også aktuelt å vurdere behov for restaurering/skjøtsel av Kvitmyra, og det kan være aktuelt med skjøtsel i enkelte skogbestander. Etter vernevedtak vil Fylkesmannen søke midler for å utarbeide en fullstendig forvaltningsplan.*

Motorferdsel:

I høringsforslaget var det åpnet for motorferdsel på bilveien sør for Grunntjern, og for at traktorveien videre kunne benyttes i forbindelse med drift av bakenforliggende skog og utkjøring av felt elg og hjort. Fylkesmannen tilrår en endring i ordlyden i § 6 e) fra «drift av

bakenforliggende eiendommer» til «i forbindelse med skogsdrift på bakenforliggende areal». Fylkesmannen er enig i at velteplassen ved enden av denne bør kunne benyttes til opplag av tømmer. Videre foreslår Fylkesmannen å ta inn i § 7 e) en mulighet for motorferdsel i forbindelse med vedlikehold av traktorveier.

Det er også flere andre traktorveier innenfor forslaget. I dialog med skogeier har vi definert hvilke av disse som kan vedlikeholdes som traktorvei og hvilke som kan forvaltes videre som sti. Traktorveier og stier som skal kunne vedlikeholdes og ryddes er avmerket på vernekartet. Eventuell motorisert ferdsel på disse traktorveiene vil være for uttransport av felt elg og hjort.

Dispensasjon for motorferdsel, § 7 g

Viken Skog har på vegne av grunneierne tatt opp at muligheten for dispensasjon for motorferdsel ikke må begrenses til snødekt mark. Med milde vintre kan tiden med snødekt mark bli kort og våt, og motorferdsel kan gi større skadevirkninger da enn på tørr barmark. Fylkesmannen har forståelse for disse vurderingene, men i dette området har bakkevegetasjonen store verdier, og primært bør motorferdsel skje på snødekt mark dersom det ligger til rette for det. Vi mener likevel at det kan gjøres en konkret vurdering ved søknadsbehandling i det enkelte tilfelle, og foreslår at kravet til snødekt mark i § 7 strykes.

Orienteringsaktivitet

Fylkesmannen har forståelse for idrettslagets og kretsen innspill rundt deres aktivitet og press på deres arealer i regionen. Samtidig er det store naturverdier her, som Fylkesmannen mener det er viktig at sikres for ettertiden. En del av disse naturverdiene kan ta skade av orienteringsaktivitet, hvis for eksempel en orienteringspost plasseres uheldig der det vokser truete arter. I høringsutkast til verneforskrift for er det foreslått standardbestemmelser som innebærer at bruk av området til større arrangementer er forbudt, dvs. arrangementer med over 30-40 deltakere. Fylkesmannen tror det kan finnes tilfeller der slik bruk av området ikke vil føre til at naturverdiene tar skade, men vi mener dette må vurderes i det enkelte konkrete tilfellet. Vi anbefaler at standard bestemmelser for orienteringsaktivitet beholdes.

Friluftsliv og sykling spesielt

Fylkesmannen er enig i at vernebestemmelsene ikke bør være mer restriktive enn hva som er nødvendig for å sikre verneformålet. Når det gjelder sykling er det viktig at dette er begrenset til veier og viktige stier avmerket på vernekartet.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen tilrår at Ultvedttjern naturreservat utvides med den delen av høringsforslaget som ligger utenfor dagens landskapsvernområde, og med følgende endringer i forskriften fra høringsutkastet:

- Reservatnavnet endres til Ultvedttjern naturreservat, som for eksisterende reservat.
- Nytt punkt § 4 j: Opplag av tømmer på velteplass ved enden av skogsbilvei sør for Grunntjern.
- Justeringer i ordlyden i § 6 e: Nødvendig motorferdsel på traktorveier avmerket på vernekartet for uttransport av felt elg og hjort og *i forbindelse med skogsdrift på bakenforliggende areal*.
- Endring av § 7 g til: Nødvendig motorferdsel ~~på snødekt mark~~ i forbindelse med aktiviteter etter § 4 e og i og § 7 b og e.

Forslag til kart og verneforskrift er vedlagt.

7.2. Trillemarka-Rollagsfjell utvidelse i Sigdal kommune

Kommuner: Sigdal

Fylke: Viken

Vernekategori: Naturreservat

Verneverdi: Nasjonalt verdifullt

Areal: 1 143 dekar (utvidelsen)

Berørt eiendom: 122/1

Fylkesmannen fikk i mars 2019 tilbud om frivillig vern av et areal rundt Nedalsfjellet i Sigdal. Naturfaglig rapport forelå 1. mai 2019. Et verneforslag på 6 908 dekar ble sendt på høring, og dette området ble vernet 20. desember 2019 som en utvidelse av Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat. Skogeierne hadde da bestemt seg for å tilby ytterligere areal til vern, og samme dag som vernevedtaket kom, ble et forslag om vern av 1 143 dekar sendt på en begrenset høring med høringsfrist 20. februar 2020.

Verneforslag og særskilte verneinteresser

Verneforslaget er en utvidelse av Trillemarka-Rollagsfjell. Forslaget omfatter to delområder, ett på østsiden og ett på vestsiden av arealet rundt Nedalsfjellet som ble vernet 20. desember 2019. Delområdet i øst omfatter arealet fra Gopliåsen til Tollevnatten, det er furudominert og til dels glissen skog med relativt lav bonitet, delvis myrlendt. Delområdet i vest utgjøres av ei sørvestvendt li med bekkedrag, furudominert skog øverst og innslag av en del gran nedover i lia, middels bonitet.

Det er ikke registrerte naturtyper eller rødlistede arter i utvidelsesarealene, men de har likevel naturkvaliteter som kvalifiserer for vern. Områdene har ingen tekniske inngrep og er lite preget av nyere tids påvirkning. De består av naturskog og vil bedre områdets arrondering, og i den naturfaglige rapporten er arealet i øst vurdert som verneverdig. Delområdet i vest var utenfor registreringsarealet, men det har naturskog og vil bidra til å forbedre avgrensingen.

Inngrepsstatus og andre interesser

Det er ingen bygninger eller tilsvarende anlegg i verneforslaget.

I NGU sine databaser er det ikke registrert mineralressurser eller grus- og pukkforekomster innenfor verneforslaget.

Området er noe benyttet til friluftsliv, blant annet fra nærliggende hyttefelt.

Planstatus

Det østre området og deler av det vestre er LNF-område i kommuneplan. Resten av det vestre området er i kommuneplanen avsatt som nåværende fritidsbebyggelse. Det er imidlertid ikke vedtatt noen reguleringsplan for området.

Hovedsynspunkter i høringen

NVE kjenner ikke til at det er noen konflikter knyttet til eksisterende eller fremtidige energi- og kraftanlegg. De ber om at områdekonsesjonær Midtkraft Nett informeres slik at de kan kontrollere i forhold til eksisterende eller planlagte prosjekter.

Fylkesmannens vurdering

Midtkraft Nett har fått ettersendt høringen, men har ikke avgitt uttalelse.

Fylkesmannens tilråding

Fylkesmannen tilrår utvidelse av Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat i Sigdal kommune med grense som i høringen. Det foreslås ingen endringer i forskriften annet enn at fylke endres fra Buskerud til Viken. Totalarealet vil fortsatt være ca. 155 km².

8. Litteratur

Reiso S., Hofton T. H., Brandrud T. E. 2017. Naturverdier for lokalitet Gullerudmarka FV, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2016. NaRIN faktaark. BioFokus

Hofton T. H. 2019. Naturverdier for lokalitet Nedalsfjellet, registrert i forbindelse med prosjekt Frivilligvern 2018. NaRIN faktaark. BioFokus.

Brandrud, T. E. 2017. Noen vurderinger av skjøtselsbehov frivillig vern-tilbudsområde Gullerudmarka. Notater etter befaring 14.12.2017. Norsk institutt for naturforskning. 6 s.

9. Vedlegg

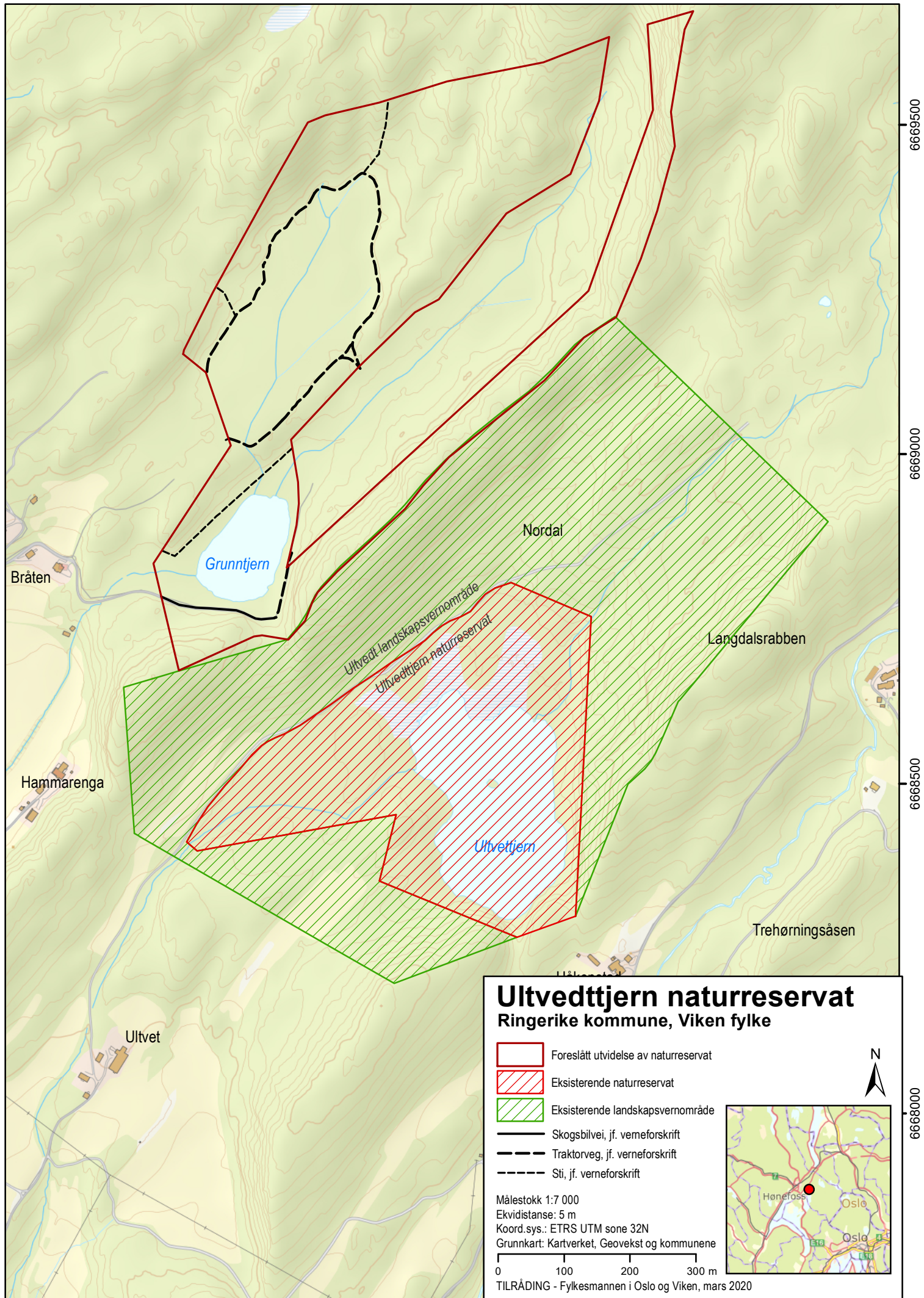
- Kart og forskrift for utvidelse av Ultvedttjern, Ringerike kommune
- Kart og forskrift for utvidelse av Trillemarka-Rollagsfjell, Sigdal kommune

FYLKESMANNEN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325, 1502 Moss | fmovpost@fylkesmannen.no | www.fylkesmannen.no/ov

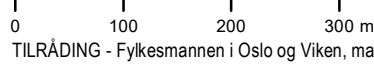

Ultvedttjern naturreservat

Ringerike kommune, Viken fylke

- Foreslått utvidelse av naturreservat
- Eksisterende naturreservat
- Eksisterende landskapsvernområde
- Skogsbilvei, jf. verneforskrift
- Traktorveg, jf. verneforskrift
- Sti, jf. verneforskrift

Målestokk 1:7 000
 Ekvidistans: 5 m
 Koord.sys.: ETRS UTM sone 32N
 Grunnkart: Kartverket, Geovekst og kommunene

TILRÅDING - Fylkesmannen i Oslo og Viken, mars 2020

573500 574000 574500 6668500 6669000 6669500

Utkast til forskrift om vern av Ultvedttjern naturreservat, Ringerike kommune, Buskerud

Fastsatt ved kongelig resolusjon .....med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf.§ 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som inneholder truet, sjelden og sårbar natur i form av et kalkåslandskap med truede arter og naturtyper. Området har særskilt naturvitenskapelig verdi og særskilt betydning for biologisk mangfold gjennom områdets naturtyper, økosystemer, arter og naturlige økologiske prosesser. Det er en målsetting å beholde verneverdiene og videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensning)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Ringerike kommune: 29/1, 29/4 og 31/13.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 474 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet .... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Ringerike kommune, hos Fylkesmannen i Oslo og Viken, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, opplag av båter, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Beiting.
- e) Utsetting av saltsteiner i samsvar med gjeldende lovverk.
- f) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved i samsvar med gjeldende lovverk.

- g) Oppsetting av midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt og forsiktig rydding av kvist og småbusker i skuddfeltet.
- h) Rydding og vedlikehold av eksisterende stier, dvs. fjerning av greiner og nedfall over traseen, samt vedlikehold av skilting og merking.
- i) Vedlikehold av og nødvendig vegetasjonsrydding langs eksisterende skogsbilvei og traktorveier avmerket på vernekartet, i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- j) Opplag av tømmer på velteplass ved enden av skogsbilvei sør for Grunntjern.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende veger og stier angitt på vernekartet er bruk av sykkel og hest og kjerre samt ridning forbudt.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten.

Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.
- d) Motorferdsel på skogsbilvei sør for Grunntjern avmerket på vernekartet.
- e) Nødvendig motorferdsel på traktorveier avmerket på vernekartet for uttransport av felt elg og hjort og i forbindelse med skogsdrift på bakenforliggende areal.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Avgrenset bruk av naturreservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- b) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- c) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- d) Bruk av reservatet i miljøtilpasset reiselivsvirksomhet etter plan godkjent av forvaltningsmyndigheten.
- e) Oppsetting av gjerde for husdyrbeite.
- f) Etablering og merking av nye stier og skiløyper.
- g) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 e og i og § 7 b og e.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

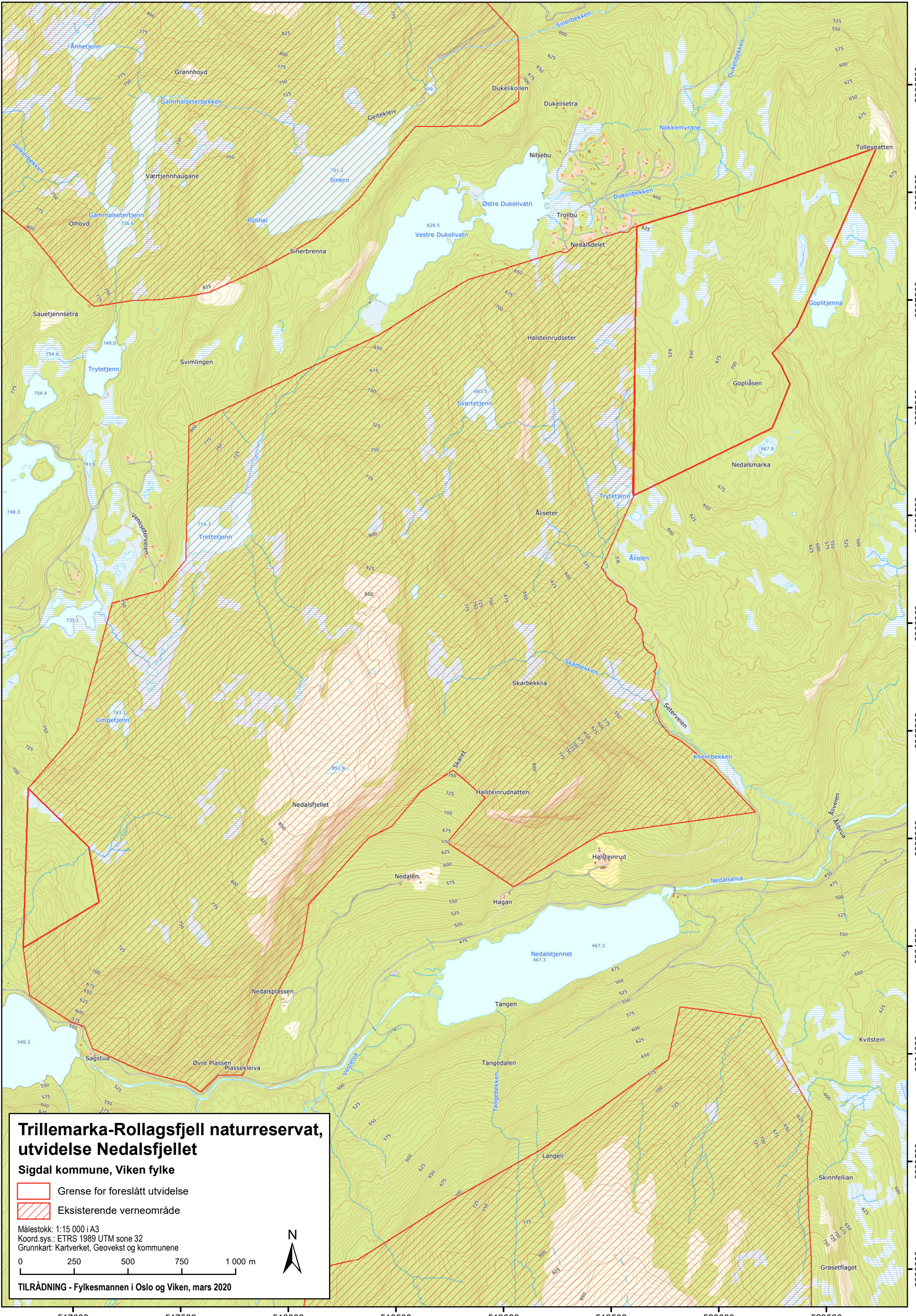
Det skal utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet og skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift 20. juni 1986 nr. 1359 om vern for Ultvedt landskapsvernområde, Ringerike kommune, Buskerud og forskrift 20. juni 1986 nr. 4225 om fredningsbestemmelser for Ultvedttjern naturreservat, Ringerike kommune, Buskerud.

Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat, utvidelse Nedalsfjellet
Sigdal kommune, Viken fylke

Grense for foreslått utvidelse
 Eksisterende verneområde

Målestokk: 1:15 000 i A3
 Koord.sys.: ETRS 1989 UTM sone 32
 Grunnkart: Kartverket, Geovekst og kommunene

0   250   500   750   1 000 m

N
↑

TILRÅDNING - Fylkesmannen i Oslo og Viken, mars 2020

517000   517500   518000   518500   519000   519500   520000   520500

6663000   6663500   6664000   6664500   6665000   6665500   6666000   6666500   6667000   6667500   6668000   6668500

FYLKESMANNEN I OSLO OG VIKEN
Postboks 325
1502 MOSS

Vår dato: 30.01.2020
Vår ref.: 201915140-2
Arkiv: 323
Deres dato: 20.12.2019
Deres ref.: 2019/21059

Saksbehandler:
Maria Sidelnikova

NVEs uttalelse til forslag om utvidet vern av Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat i Buskerud

Viser til deres forslag om utvidet vern av Trillemarka-Rollagsfjell naturreservat sendt på en begrenset høring den 20.12.2020. Det er foreslått å utvide naturreservatet med to områder, ett på østsiden og ett på vestsiden. Samlet areal for de to områdene er 1143 da.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har gått gjennom forslaget med tanke på energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, hydrologiske målestasjoner m.m. Grunnlag for NVEs vurdering finnes i [NVEs Atlas](#).

Det er ikke noen konflikter knyttet til eksisterende eller fremtidige energi- og kraftanlegg som NVE kjenner til i de foreslåtte områdene.

Områdekonsesjonær Midtkraft Nett står ikke på adresseliste og vi ber fylkesmannen å ta kontakt med nettselskapet for å unngå at vern for dette området kommer i konflikt med eksisterende eller planlagte prosjekter. Dette er viktig fordi NVE generelt ikke har oversikt over fremtidige planer for distribusjonsnett. Statnett er høringsinstans og vi forventer at selskapet vil melde om sitt behov.

Med hilsen

Ann Myhrer Østenby
seksjonssjef

Maria Sidelnikova
rådgiver

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg:

Kopi til:

MIDTKRAFT NETT AS
Olje- og energidepartementet
Statnett SF

	
<p>Fossekalen il, orientering V Tom Bondehagen, Vågardsvæien 84 3516 Hønefoss Epost: tom@bondehagen.com tlf 906 77 422</p>	<p>Ringerike o-lag V Kristian Kihle, Færdenveien 7 3514 Hønefoss Epost: kriskihl@online.no tlf 905 05 961</p>

Fylkesmannen i Buskerud
fmbupost@fylkesmannen.no

5. april 2018

INNSPILL TIL OPPSTARTSMELDING VERNEPLANPROSESS ULTVEDTTJERN I RINGERIKE KOMMUNE

Fossekalen il og Ringerike o-lag viser til oppstartmelding for verneplanprosess Ultvedttjern i Ringerike kommune. Skogen er vår arena, og i utgangspunktet er vi positive til tiltak for å ta vare på skogarealer og naturverdier. Gjennom «Avtale om retningslinjer for o-idrettens forhold til naturmiljø og rettighetshavere» har o-idretten i samarbeid med fagmyndigheter, naturvernorganisasjoner og grunneierorganisasjoner, utvikla regler for hvordan vi skal ta hensyn til naturverdier og grunneiere ved utøvelse av idretten. Gjennom løypelegging og postplassering kan vår ferdsel styres utenom sårbare områder. Ved større løp kan vi på kart og i terrenget markere områder som er særlig utsatt for slitasje eller forstyrrelse som «forbudt område» for o-løpere.

Gullerudmarka, som den foreslåtte utvidelsen av Ulltvedttjern naturreservat er en sentral del av, har i årtier vært brukt til orienteringsaktivitet. Det omfatter hele spekteret av aktiviteter - nybegynneropplæring, trening, små karuselløp, turorientering og nasjonale løp med flere hundre deltakere. Vi konstaterer at til tross for den aktiviteten vi har hatt i området over lang tid, så er det ingenting i fagrapporten som antyder at verneverdiene er redusert pga orienteringsaktivitet. Vi mener det er godt grunnlag for å hevde at naturverdiene i området tåler dette aktivitetsnivået.

For o-idretten er det en stor utfordring at det, til tross for de regler og retningslinjer vi har for å ta hensyn til naturmiljøet ved utøvelse av idretten, i en rekke reservater er et generelt og absolutt forbud mot organisert ferdsel og idrettsarrangement. Dette rammer orienteringsidretten hardt og oppleves urimelig når det ikke er noen dokumentasjon på at aktiviteten er til skade for verneverdiene.

Så godt som alle nærnaturområder på Ringerike forringes og reduseres nå kraftig av ulike utbyggingstiltak: Helgelandsmoen – Svendsrudmoen og Prestmoen av E 16 og Ringeriksbanen, Kihlemoen av grusuttak, Hensmoen av grusuttak og Eggemoen av ny E 16, forsvarrets virksomhet og utbyggingstiltak. Det er derfor særdeles viktig for o-idretten at det bevares og er tilgang til skogområder i nærområdet. I et klima- og miljøperspektiv er det også viktig at vi har tilgang til nærfriluftsområder.

Den foreslåtte utvidelsen av Ultvedttjern naturreservat omfatter et sentralt område av Gullerudmarka. Dersom det skulle bli forbud mot all orienteringsaktivitet i og gjennom reservatet, vil det utgjøre en svært vanskelig barriere for bruk av Gullerudmarka til orienteringsaktivitet. Forslaget til avgrensning av nytt reservat er begrunna i hvilke eiendommer som er tilbudt for vern. Sammenholdt med kart over naturfaglige registreringer, viser det at det ikke nødvendigvis er særskilt sårbare områder akkurat innenfor det foreslåtte naturreservatet.

I ei tid der vi gjennom høringsuttalelser og avisinnlegg har kjempa for å ta vare på naturområder på Ringerike, er det et paradoks om vår aktivitet også skal rammes av tiltak som tar sikte på å ta vare på naturområder. I utgangspunktet ønsker vi å støtte naturvernarbeidet og tiltak for å ta vare på skognaturen. I den kampen vi står for å ta vare på naturområder blir det også et paradoks å gå mot et verneforslag. Men dersom utviding av Ulltvedttjern naturreservat skulle medføre vesentlige begrensinger på orienteringsaktivitet, vil vi ut fra vårt formål måtte gå imot verneforslaget.

Fossekallen il og Ringerike o-lag håper på det sterkeste at verneplanprosessen ender opp slik at orienteringsaktivitet fortsatt kan foregå i området uten vesentlige hindringer eller omfattende og byråkratiske søknadsprosesser.

Vennlig hilsen

Fossekallen il og Ringerike o-lag

Tom Bondehagen
Leder

Kristian Kihle
Leder

Kopi: Ringerike kommune, Buskerud o-krets, Ringerike idrettsråd